

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCXVI. ad annum MCCCCXXIII.

Parisiis, 1644

Capitvla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15653

rantia & negligentia, tum ex superbia & irreuerenti inobedientia, viam coheredum Christi circa grauitatem & honestatem, habitum & incessum ecclesiasticæ religioni condecens, & quam fideles & catholici habere debent, exorbitabant, pro his, quantum Deus annuerit, reformandis, ad salutem animarum, quam vehementius zelamus pro diuina reuerentia, catholicæ fidei vnitatem & honore, prouinciale Concilium circa hæc reformanda duximus conuocandum & congregandum apud Bononiam. In quo, primo constitutiones editas & promulgatas per bonæ memoriæ fratrem Latinum, tunc apostolicæ sedis legatum in his partibus, & alias per fratrem Bonifacium prædecessorem nostrum, Forliuii, & nos Rauennæ & Argenti in prouincialibus Conciliis legi fecimus: ac deinde, ipso sacro approbante Concilio, constitutiones infra scriptas duximus statuendas.

C A P I T V L A.

R V B R I C A I.

Cum ecclesiarum vacantium prouentuum & reddituum, ac bonorum ipsorum dispositio ad eorum ordinarios de iure pertineat, proinde duximus statuendum, quod vacanti ecclesiæ statim per ipsius episcopum œconomus debeat deputari diligens & discretus, qui redditus & prouentus ac bona ipsius colligat & conseruet, ad eiusdem ecclesiæ & successoris defuncti rectoris ipsius vtilitatem & statum. Prohibentes districte canonicis, clericis, seu patrono ecclesiæ sic vacantis, quod de redditibus & prouentibus, ac bonis ipsius ecclesiæ, se intromittere, vel disponere nullo modo præsumant, nec œconomum, vt prædiximus, ibidem per ipsum deputandum impediant vel molestant, quo minus sibi iniunctum officium libere exequatur: nec aliter alicui eorum

ANNO
 CHRISTI
 1317.

competat de consuetudine approbata, vel priuilegio speciali. Quod si secus iidem canonici, vel clerici, seu patroni agere præsumserint, eosdem canonicos, & clericos, ac patronos, præsentis auctoritate Concilii, priuamus illa vice iure eligendi, seu præsentandi: Decernentes electionem, seu præsentationem secus & aliter attentatam, ipso iure nullius esse momenti.

RUBRICA II.

Cum de iure nullus sacerdos alteri subditum, sine sui superioris commissione seu licentia, soluere valeat, vel ligare, nos quamdam consuetudinem, seu potius abusionem animarum plenam periculis (quod videlicet sacerdotes aliqui per nonnullos prælatos sæculares seu regulares, quibus in certis ecclesiis parochialibus rectorum institutio de consuetudine competit, in eisdem ecclesiis instituti, sine sui episcopi auctoritate, commissione, vel licentia parochialis ecclesiarum ipsarum, qui ipsius episcopi subditi esse noscuntur, præsumunt soluere & ligare, in suarum præiudicium animarum) cupientes penitus extirpare, hoc sacro approbante Concilio, sub priuationis & excommunicationis pœnis, inhibemus sacerdotibus memoratis, quod nullo modo præsumant in ecclesiis, in quibus modo prædicto, & per prædictos fuerint instituti, in spiritualibus ministrare, nisi prius ab episcopo loci, prout iura volunt, eis cura commissa fuerit animarum, de quibus idem episcopus tenetur Christo reddere rationem, tamquam de oibus sibi commissis.

Solicite pensantes, quantum officii pastoralis debitum praelatos adstringat curis sollicitis & continuis intendere, & per remedia salubria provide-
re, in iis præcipue, per quæ saluti animarum consulitur & prouidetur: & quod parum est iura con-
dere, nisi sit qui ea mandet executioni. Volentes igitur Pietauiense Concilium innouare, & debitæ executioni demandare, statuimus & ordinamus, hoc sacro approbante Concilio, & nihilo minus in virtute sanctæ obedientiæ monemus, & peremptorie, quod abbates, decani, archipresbyteri, præpositi, seu quocumque alio nomine censeantur, ad ordinem sacerdotalem se faciant promoueri; archidiaconi vero ad ordinem diaconatus: inferiores autem beneficiati in ecclesiis nostræ prouinciæ Rauennensis instituti, ad ordines sacros, secundum quod * vnus
cuiuscumque beneficii requirit, infra annum se faciant promoueri. Si qui vero prædictorum animo indurato promotionem suam distulerint, & hanc nostram monitionem, statutum & ordinationem adimplere neglexerint, auctoritate præsentis Concilii ipso iure sint priuati omnibus beneficiis sacros ordines requirentibus, pro quibus promoueri tenebantur, quæ obtinent in nostra prouincia; nisi cum eis, vel aliquo eorum prædictorum fuerit dispensatum, vel in futurum dispensetur; vel nisi iusto impedimento detenti fuerint, quo minus promoueri poterint: & tunc impedimento cessante, procu-
rent,

* f. mu-
nus

ANNO
CHRISTI
1317.

rent, quam cito poterunt, se ad ordines, vt præmittitur, facere promoueri. Vt autem hoc salubre prouinciale statutum leuius & plenius debitum sortiatur effectum, & prætextu ignorantia, quantumcumque crassa, non possint inobedientes, desides, & negligentes aliqualem prætere excusationem, adiicientes, statuimus & ordinamus, quod quilibet episcopus sanctæ Rauennatis ecclesiæ suffraganeus teneatur infra sex menses Synodum celebrare, in qua quidem hoc salubre statutum legi faciat. Et denuo omnes, vt supra præmittitur, suæ ciuitatis & diocesis moneat & inducat, cum prædicta pœna, ad ordines sacros recipiendos. Item quod in dicta Synodo declarent, omnes rectores præsentis & futuros parochialium ecclesiarum quæ curam animarum habent, nec sunt collegiata, non promotos ad ordinem sacerdotalem, infra annum a iure statutum in Concilio Lugdunensi, ipso iure fore priuatos, nisi cum eis fuerit dispensatum, vel in futurum dispensetur. Et si de nouo electi fuerint ad easdem ecclesias, cum hæc sint contra constitutionem bonæ memoriæ Bonifacii papæ octauæ. Quos rectores & nos priuamus, seu priuatos declaramus auctoritate præsentis Concilii. Si qui vero in futurum dignitates vel beneficia similia adepti fuerint, teneantur se promoueri facere infra annum ad sacros ordines, secundum quod requirit onus suæ dignitatis vel beneficii: alioquin sint priuati ipso iure, auctoritate præsentis Concilii, beneficiis omnibus, pro quibus promoueri tenentur, quæ in nostra obti-

Concil. Tom. 29.

E

nent prouincia, nisi & cum talibus dispensetur per
superiorem suum.

ANNO
CHRIST.
1317.

RUBRICA IV.

Quoniam sacerdotium ex indisciplinatione populi apparet non sanum, & propter lasciuas dissolutiones clericorum & religiosorum detrahitur diuino honori & ordini clericali, populique minus ex hoc fiunt deuoti, in tantum, vt etiam iura ecclesiarum retinere, & alii quandoque temerarie inuadere non vereantur, cum incessus, habitus & vestimenta clericorum & religiosorum in grauitate, forma ac colore distincta sapius non videantur ab habitu laicorum, quemadmodum esse deberent: proinde statuimus & mandamus, sacro approbante Concilio, pro honestate ordinis clericalis, quod nullus religiosus, vel clericus portet arma, nec vestimentum alterius coloris, quam a iure permitti: quæ desuper clausa sint atque talaria. Coronam etiam condecentem portent, per quam designetur regalis esse generis, & sperare se debere assequi partem hereditatis diuinæ: quæ scilicet sit rotunda: & ita tonsi sint inferius, quod aures pateant, ita quod si in sacris fuerint, aut beneficiati in ecclesia cathedrali vel collegiata venerabili, secundum conditionem sui status portent latiore: alii vero mediocrem vel minorem, suis statibus condecentem. Capita cooperiant pileo, vel bireto, vel armutia oblonga ad aures. Laicorum conuiuia non frequentent. In domibus ecclesiarum studeant habitare. Prælati, sacerdotes, & alii in dignitatibus vel personatibus

ANNO
CHRISTI
1517.

constituti, ac canonici cathedralium ecclesiarum in sacris ordinibus constituti, sacerdotes & rectores ecclesiarum ciuitatum & suburbiorum, per ciuitatem incedentes, decentem habitum portent, videlicet cappas, chlamydes, vel tabardos. Sacerdotes vero extra ciuitatem & suburbia, & alii in sacris ordinibus constituti, saltem tabardos talarum, seu condecentes portent. In ecclesiis vero vtantur cappis, vel cottis albis. Loca turpia nullo modo ingrediantur, nec tabernas, nisi forte in necessitate in itinere constituti, pro cibo vel potu, vel hospitio compellantur intrare. Tabernas, merces illicitas, aut personas suspectas, in ecclesiis vel domibus ecclesiarum, quæ sint intra claustrum, vel ad vsum clericorum vel ministrorum deputatæ, seu in domibus contiguas ipsi ecclesiæ, nullo modo permittant tueri vel commorari. Si quis autem inuentus fuerit arma portare cuiuscumque generis, pœnam incurrat 40. solidorum Rauennatum. Si vero habitum vel tonsuram incongruentem portauerit, 40. solidorum pœnam incurrat. Si autem ingressus fuerit tabernas, nisi sit in itinere constitutus; vel merces illicitas contraxerit emendo vel vendendo, per se vel alium, præsertim si vinum vendiderit, vel vendi fecerit, vel passus fuerit, quod in dictis domibus quoquo modo vendantur, videlicet in domibus ecclesiarum, in quibus ministri ecclesiæ consueuerunt habitare, vel aliter ipsis ecclesiis contiguas, pœnam 10. librarum incurrat. Et eandem pœnam incurrant tenentes mulieres suspectas in domibus prædictis

Concil. Tom. 29.

E ij

vel teneri facientes. Idem & si teneri, vel habitare patiantur. Si quis vero sine cappa, vel saltem cotta alba, interfuerit diuinis officiis, pœnam quinque solidorum se nouerit incurrisse: & eandem pœnam incurrant non portantes chlamydem vel tabardum, incedendo per ciuitatem, nisi euidentis paupertas rationabiliter aliquem vel aliquos excusaret. Et similem pœnam incurrant conuiuia laicorum frequentantes, & alii qui capitibus discoopertis incedunt, vel incedent. Quas pœnas declaramus clericos sæculares tantum incurrere, & eas teneantur prælati eorum exigere, in vsus pauperum conuertendas: nec ipsis vlllo modo remittere * possit, cum hoc statuatur in fauorem ecclesiasticæ honestatis. Si vero fuerit religiosus, qui in prædictis, vel in aliquo prædictorum delinquat, ieiunet bis in hebdomada in pane & aqua, publice cum fratribus comedendo, & sedendo in terra. Quam pœnitentiam si non inchoauerit infra mensem, & inchoatam non perfecit, eum exnunc capituli voce priuamus, & vltimum in choro volumus eum esse. Et hanc pœnam patiatur quousque dictam pœnitentiam inchoauerit, & inchoatam perfecisse noscatur. Et nihilo minus contra facientes priuati sint ipso iure priuilegiis & fauoribus Concilii huiusmodi, & omnium aliorum Conciliorum prouincialium: quia frustra legis implorat auxilium, qui committit in legem. Omnes autem alias constitutiones nostras & prædecessorum nostrorum prouinciales, positas sub titulo, *De vita & honestate clericorum*,

ANNO
CHRISTI
1317.* f. pos-
sint.

ANNO
CHRISTI
1317.

caffamus & irritamus, & eas nullius momenti esse volumus, & præsentem solummodo constitutionem remanere in sui roboris firmitate.

RVBRICA V.

Quoniam experientia docente, quæ rerum est efficax magistra, manifeste cognouimus, vt plurimum personas insufficientes, illiteratas, & alias indignas ad ecclesiastica beneficia obtinenda, institutas in ecclesiis & monasteriis nostræ prouinciæ Rauennatis: ad hæc necessitate quadam vrgente illos, ad quos spectat electio seu receptio canonicorum & monachorum in dictis ecclesiis & monasteriis, hoc sæpius inducente nimia laicorum importunitate, interdum affinitate aliqua seu consanguinitate, vel alias singulari & inordinata dilectione, quæ sæpius homines inducunt, vt omisso rationis iudicio, carnalitatis sequantur affectum, & dignis prætermiſſis, indignos ad honores ecclesiasticos assumant, ex quibus plurima damna proueniunt ecclesiis, & diuinus cultus minuitur, quem summopere desideramus augeri. Cupientes igitur huic pestifero morbo quantum possumus obuiare, & de salubri remedio ecclesiis & monasteriis prouidere, præſenti approbante Concilio, statuimus & ordinamus, quod de cetero nullus instituatur vel recipiatur in fratrem & canonicum alicuius cathedralis ecclesiæ vel collegiæ, vel monachum alicuius monasterii, vel canonicum regularem, sine licentia speciali ordinarii loci ac metropolitani, si videatur opportunum ordinario loci, super quo conscientiam ipsius oneramus. De-

cernentes exnunc, prout extunc, irritum & inane, quidquid contra factum fuerit, seu attentatum. Hoc autem statutum durare volumus vsque ad triennium, seu sequens Concilium: infra quod æstimationes bonorum & reddituum fient, ita quod pro eorum facultatibus competens numerus ministrantium poterit taxari & statui, prout iura requirunt.

RUBRICA VI.

Plerumque contingit, quod propter minas & potentiam laicorum, nonnulli religiosi prælati nostræ prouinciæ coguntur indebite nonnullos in suorum locorum fratres recipere, vel conuersos, ex quo prælatis ipsis & eorum locis grauamina multa prouenire noscuntur. Cupientes igitur laicorum in hac parte temeritates excludere, prædictorum prælatorum ac ipsorum locorum indemnitatibus prouidere, hoc sacro approbante Concilio, prouide duximus statuendum seu declarandum, quod modo prædicto recepti in fratres seu conuersos quorumcumque locorum, ad eligendum tam actiue, quam passiue fiant inhabiles: nec ad tractatus quoslibet admittantur, nec eisdem in vestimentis per locorum prælatos modo aliquo debeat prouideri. Quod & in receptis in monialium monasteriis modo prædicto volumus habere vigorem.

RUBRICA VII.

Quoniam ex diutina vacatione damna plurima in spiritualibus & temporalibus ecclesiis solent prouenire, sicut iura testantur, & rerum experientia manifestat: volentes itaque iuxta debitum offi-

ANNO
CHRISTI
1317.

cii nostri ecclesiis in prouincia Rauennati constitutis, contra dispendiosas vacationes, de salubri remedio prouidere, hortamur in Domino omnes fratres coepiscopos nostros, praesentes & absentes, ac alios inferiores praelatos & clericos, cuiuscumque status & gradus vel conditionis existant, quatenus pro Dei honore & salute animarum suarum & populi salubriter & celeriter vacantibus ecclesiis de personis idoneis prouidere procurent, ne lupus rapax gregem dominicum inuaderet, & ne bona dilapidentur. Nihilominus, sacro approbante Concilio, statuentes, quod si quando contingat propter desidiam seu negligentiam, ad nos collationem dignitatis alicuius vel beneficii seu praebendae cum cura reuolui, teneantur praelatus & capitulum & clerici ecclesiae, in qua dignitas, beneficium vel praebenda huiusmodi tanto tempore vacauerit, quod ad nos sit collatio deuoluta, infra mensem a tempore scientiae deuolutionis huius, hoc nobis intimare, seu vicario nostro, nobis in remotis agentibus: ne, quod absit, ecclesiae diu maneant desolatae, & nos nostro defraudemur desiderio. Illud idem statuimus circa fratres coepiscopos omnes prouinciae Rauennatis suffraganeos, quando de ipsis ad capitula collatio deuoluetur. Quod & de patronis auctoritate eadem volumus & statuimus intelligi debere. Negligentes & remissi hoc salubre statutum adimplere, & sequenti Concilio arguantur, & poena debita castigentur.

RUBRICA VIII.

Etsi deceat, & satis consonet rationi & iuri, qui-

buscumque clericis collegiatarum ecclesiarum certum & determinatum numerum habere clericorum, tanto magis canonicis cathedralium ecclesiarum hoc competit, quanto tamquam caput aliorum in seipso debent ostendere, qualiter inferiores in domo Dei conuersari debeant: non plures in quibuscumque ecclesiis debent institui, quam ex bonis ipsarum viuere possint: hoc maxime in cathedralibus seruari debet, ne propter inordinatam constitutionem cogantur ipsorum canonici, in opprobrium totius cleri, miserabiliter mendicare. Volentes ergo inordinatis receptionibus factis & fiendis in prouincia nostra, quantum possumus, prouidere, hoc sacro approbante Concilio, statuimus & ordinamus, quod ubicumque in cathedralibus vel collegiatis ecclesiis determinatus est numerus canonicorum vel clericorum, statuto vel consuetudine, ille seruetur, nec augeatur quocumque quæsito colore, nisi iusta de causa & de licentia ordinariorum suorum. Vbi autem numerus certus determinatus non est, præcipimus statui & firmari iuxta facultatem ecclesiarum, & hoc infra sex menses a publicatione constitutionis præsentis numerandos. Sed quia non est reprehensibile iudicandum, sed laudandum, si secundum varietates temporum varientur etiam humana statuta, & sæpius fit inueniri, quod ecclesiæ antiquo numero canonicorum statuto grauantur, idcirco statuimus, quod si aliquæ ecclesiæ collegiatæ vel cathedrales inueniantur antiquo statuto numero in præsentem rationabiliter prægruari, volumus, quod canonici ipsa-

ipfa-

ANNO
CHRISTI
1317.

ipsarum ecclesiarum, de licentia suorum ordinariorum, seu ipsi ordinarii, vbi ad eos solos spectat, reducant seu statuunt talem numerum iuxta facultatem ipsarum ecclesiarum: ita quod cedentibus vel decedentibus canonicis, nullus de nouo loco cedentis vel decedentis instituat, quousque peruenit ad numerum sic ab antiquo statutum, vel de nouo statuendum. Et quia nonnulli tam episcopi quam alii prouinciæ nostræ, præteriti & præsentis, vt fide dignorum relatione audiuius, ecclesias cathedrales vel collegiatis, quarum institutio vel ordinatio ad eos spectabat, vel ad se spectare prætendebant de consuetudine vel priuilegio, aggrauant & aggrauarunt indebito & inordinato numero clericorum, & tali, quod nullo modo ecclesiæ prædictæ sic institutis & inordinatis in necessariis prouidere potuerunt, nec possunt: quod cedit in vituperium, nedum eorum, sed totius cleri: & cum tales clerici non possint ecclesiis deservire, & cogantur quodammodo mendicare, idcirco volentes tali morbo debitam adhibere medelam, statuimus & ordinamus, quod nec episcopi, nec alii possint vel debeant in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, vel aliis, in quibus institutio vel ordinatio ad ipsos noscitur pertinere, aliquem vel aliquos ultra numerum præsentem de nouo instituire sine licentia sui superioris: & si contra fieret, sit irritum ipso iure. Volumus etiam, & eis præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, quod numerum sic ordinatum in prædictis ecclesiis sic institutum redigere debeant ad debitum congruentem

Concil. Tom. 29.

F

numerum. Et quia qui altari seruit, de altari viuere debet, & qui ad onus eligitur, a mercede repelli non debet; statuimus & ordinamus, quod prædicti ordinatores, deficientibus propriis redditibus ecclesiarum, in quibus indebitam ordinationem fecerint, in futurum teneantur sic institutis per ipsos, residentibus in ecclesiis in quibus instituti sunt, ipsis ecclesiis in diuinis & aliis deseruientibus, necessaria procurare, & tam in victu, quam in vestitu & aliis necessariis, iuxta earum exigentiam facultatum.

RUBRICA IX.

Quorundam clericorum desidiam & periculosam negligentiam radicitus extirpare volentes, qui in eorum ecclesiis residere negligunt, in graue præiudicium animarum ipsorum, & scandalum plurimorum, propter quod ecclesiæ sæpius diuinis defraudantur officiis, cultusque diuinus minuitur, quem summo cordis desiderio augeri desideramus, hoc sacro approbante Concilio, citamus & requirimus, & monemus omnes clericos nostræ provincie, cuiuscumque ordinis, dignitatis & status & conditionis existant, quatenus infra sex menses a die præsentis citationis, monitionis & requisitionis numerandos, quorum duos pro primo, duos pro secundo, reliquos duos pro tertio peremptorio eis assignamus, redire debeant ad continuam residentiam faciendam in eorum ecclesiis: eodem sacro approbante Concilio, statuentes & ordinantes, quod si quis, vel si qui clerici absentes hanc nostram monitionem contempserint, vel in futurum se absentauerint ab eorum ecclesiis, ultra

ANNO
CHRISTI
1517.

quindecim dies, sine speciali petita licentia & ob-
tenta ab ordinario loci vel eius vicario, ipso ordi-
nario extra ciuitatem agente, ipso iure sint priuati
beneficiis omnibus quæ in nostra prouincia obti-
nent, nisi per superiorem super iis fuerit cum eis-
dem misericorditer dispensatum.

RUBRICA X.

Quia parum est iura condere, nisi executioni
debitæ demandentur, & per bonæ memoriæ fra-
trem Bonifacium prædecessorem nostrum, in
Concilio per ipsum Forliuui celebrato, inter cete-
ra statutum extiterit, quod vbi statuta non essent
in cathedralibus vel collegiatis ecclesiis quotidia-
næ distributiones, in Synodis proxime faciendis
per singulos suffraganeos Rauennatis ecclesiæ pro-
inde statuerentur, vt per hoc ipsis ecclesiis singu-
lis horis in diuinis melius seruiretur: & attenden-
tes patres coepiscopos nostros in executione con-
stitutionis prædictæ vt plurimum hucusque ne-
gligentes fuisse; volentes igitur dictam constitu-
tionem tamquam rationabilem executioni debi-
tæ demandare, hoc sacro approbante Concilio
statuimus & ordinamus, quod quilibet suffraganeo-
rum nostrorum sub pœna inobedienciæ teneatur
sic providere, quod in cathedralibus vel collegiatis
ecclesiis dictæ quotidianæ distributiones fiant, &
mensa communis deputetur: vel vbi dictæ distri-
butiones seu mensa commode ordinari non pos-
sent, sic per eosdem ordinarios provideatur, quod
decenter & deuote in diuinis officiis ecclesiis ipsis
deseruiatur: vt sic cultus diuinus non minuatur, sed

potius, vt cupimus, augeatur. Si quis autem suffraganeorum prædicta non obseruauerit, pœnam statutam contra transgressores Canonum poterit formidare, & nihilo minus in sequenti Concilio durius increpetur.

RUBRICA XI.

Cum imponendis & exigendis collectis talis modus & diuisio debeat obseruari, vt nulla ecclesia, seu ecclesiastica persona se indebite prægruari ex iis rationabiliter conqueri possit; ac sæpe contingat dominos suffraganeos ecclesiæ Rauennatis debere Rauennatem ecclesiam visitare pro festiuitatibus sanctorum martyrum Apollinaris, Vitalis, vel aliis ex causis in prouincia emergentibus a nobis euocari; quos non oportet, pro factis prouinciæ, propriis stipendiis militare: volentes hoc adhibere remedium opportunum, statuimus & ordinamus, hoc sacro approbante Concilio, quod quilibet episcopus nostræ prouinciæ in ciuitate & diœcesi sua, & de consensu cleri ad hoc specialiter conuocati, personas sufficientes & idoneas deputet & ordinet infra tres menses a publicatione præsentis constitutionis, quo omnes redditus & prouentus ecclesiarum omnium, monasteriorum & aliorum locorum religiosorum, cuiuscumque status vel conditionis existant, discutiant & examinent diligenter, & describant seu describi faciant per publicum notarium, iustam æstimationem & debitam vnique ecclesiæ imponentes: & hoc in monasteriis, prioratibus, ecclesiis seu locis ecclesiasticis aliis, vbi a decem annis citra non est fa-

ANNO
 CHRISTI
 1317.

æta æstimatio ante dicta. De qua quidem taxatio-
 ne & æstimatione teneatur quilibet episcopus, ad
 expensas cleri sui, per scripturam publicam archi-
 episcopali curiæ facere fidem infra tres menses, ex
 quo dicta æstimatio facta fuit: secundum quam æ-
 stimationem & taxationem statuimus & ordina-
 mus, omnia onera nostræ Rauennatis ecclesiæ
 prouinciæ imminetia ad præsens, vel in futurum,
 debere diuidi & partiri inter prælatos & clerum
 Rauennatis prouinciæ. Idem modus etiam & di-
 uisio per ipsos obseruetur in diuidendis & distri-
 buendis oneribus specialiter impositis clero suæ ci-
 uitatis & dicecesis. Circa venerandos quoque pa-
 tres & coepiscopos nostros ducimus statuendum,
 volentes parcere grauaminibus subditorum, quod
 si quando eos laborare contingat, pro factis pro-
 uinciæ Rauennatis quindecim equitaturis seu e-
 uectionibus ad plus sint contenti, & minus: ut
 minores non doleant, & iuste conqueri possint,
 se indebite prægruari: & ipsorum procurationi-
 bus 12. solidos Bononienses pro quolibet equo:
 pro palafreno vero domini, vnum florenum auri
 pro qualibet legali dieta, seu die quo laborauerit,
 taxamus. Si vero pro præfatis causis contingeret
 abbates & prælatos aliquos, seu canonicos cathe-
 dralis ecclesiæ, aut clericos, laborare, abbatibus &
 prælatis quatuor equos, canonicis ecclesiæ cathe-
 dralis, tres; clerico vero, vnum taxamus. Et pro
 vnoquoque equo 10. solidos Bononienses habere
 debeant a clero, & non ultra: & in hoc sint taciti &
 contenti. Clericus vero siue laicus, qui sine equo

mitteretur a clero, seu iret occasione cleri, sex solidos Bononienses pro qualibet competenti eis dieta taxamus.

ANNO
CHRISTI
1317.

RVBRICA XII.

Et si, Propheta testante, doceamur psallere Deo, & singulis horis psallere sapienter, multo fortius hoc debemus attendere, quando missa præsertim solenniter celebratur, ubi angelicæ hierarchiæ inuocantur, & in tali tanto mysterio, ut sancti testantur, assistunt, debemus voce, spiritu, & mente psallere humiliter & deuote. Cum igitur missa in aliqua ecclesia nostræ prouinciæ in nota celebratur, debent omnes maxime sacerdotes & clerici in ecclesia ipsa, quantum possunt, assistere celebranti, ac omnis clamor, strepitus & tumultus in eadem ecclesia conquiescere. Quidam vero non debito modo considerantes, prædictam missam quæ in nota cantatur, irreuerenter prætereunt, de sacris induere, missas vno concursu cum sacerdote celebrare volentes, ex quo populorum concursus ac pedum strepitus per ecclesiam fit cum quodam sonoro clamore: & sic missa quæ celebratur in nota, per indirectum quodammodo impeditur, seu minus deuote attenditur. Volentes igitur huic indiscreto actui necessariam adhibere medelam, sacro approbante Concilio, monemus omnes sacerdotes tam sæculares, quam regulares nostræ prouinciæ, atque statuimus, quatenus cum missa celebratur in nota in aliqua ecclesia, nullus alius sacerdos missam celebret in eadem, donec missa præfata fuerit plene completa. Qui

ANNO
 CHRISTI
 1317.

autem contra fecerit, sui ordinarii arbitrio puniatur, ac durius increpetur: pœnas etiam contra inobedientes latas merito poterit formidare.

RUBRICA XIII.

Quia nonnulli abbates, priores, præpositi, archipresbyteri, & alii ecclesiarum inferiores prælati, prout est huic sacro Concilio intimatum, contra rectores & clericos ecclesiarum subiectarum prælatis eisdem, ordinario iure, inquisitiones formant, accusationes admittunt, ac ad priuationem & pœnas alias procedere non verentur; & per hoc, tam iuri communi, quam pontificali dignitati plurimum detrahunt; statuimus præsentis auctoritate Concilii, quod nullus abbas, prior, præpositus, archipresbyter, seu alius prælatus inferior episcopo, contra rectores seu clericos ecclesiarum subiectarum eisdem inquisitionem formare, accusationem admittere, vel ad priuationem procedere quoquo modo præsumant. Decernentes irritum & inane quidquid contra hoc statutum per talem fuerit attentatum, nisi de speciali priuilegio, vel consuetudine legitime præscripta, eis hoc competere dignoscatur. Ordo namque ecclesiasticus confusione pateret, si pontificalis iurisdictio non seruaretur.

RUBRICA XIV.

Quamquam Iudæi per ecclesiam tolerantur, non tamen debent in fidelium detrimentum, seu graue dispendium, tolerari: quod sæpius Christianis accidit, pro gratia contumeliam, & pro familiaritate contemptum reddendo. Ideoque olim

prouinciale Concilium Rauennæ celebratum, ANNO
CHRISTI
1317. considerans ex ipsorum cum Christianis permixta conuersatione multa scandala prouenisse, statuit, ac perpetua stabilitate firmavit, quod ipsi rotam panni crocei coloris in vestibus superioribus, ac mulieres ipsorum consimilem rotam in capite deberent portare, vt sic a Christianis possent discerni: & quod ad habitandum alicubi vltra mensem recipi non deberent, nisi in locis, in quibus obtinent synagogas. Sed quia nonnulli nescientes a vetitis abstinere, statutum salubre præfati Concilii vilipendunt, ignorantia affectata, pœna docente, poterunt cognoscere, quam sit graue constitutiones ecclesiasticas præterire: ideoque sacro approbante Concilio, volentes huic morbo salubriter prouidere, monemus omnes tam clericos, quam laicos nostræ prouinciæ, atque statuimus, quatenus nullus de cetero locet domos ipsis Iudæis, nec locatas dimittat, aut vendat, seu quocumque colore concedat, vel inhabitare permittat vltra duos menses a publicatione præsentis constitutionis. Qui vero contra fecerit, ipso facto excommunicationis incurrat sententiam, a qua absolui non possit, nisi plene satisfecerit in prædictis.

RUBRICA XV.

Vsurarum voraginem vtriusque testamenti pagina reprobata, in nostra prouincia reprimere cupientes, denuntiamus, seu declaramus, hoc sacro approbante Concilio, omnes vsurarios manifestos, donec de vsuris, prout patiuntur facultates eorum, plenarie satisfecerint, vel de satisfaciendo,

ANNO
CHRISTI
1317.

ciendo pro suarum viribus facultatum idoneam præstent cautionem, fore communionem altaris & ecclesiastica sepultura priuatos; eorumque oblationes recipi non debere, nec ipsos absolui posse: testamenta quoque ipsorum non valere, sed esse irrita ipso iure. Omnes etiam, qui huiusmodi usurariis communionem altaris, ac corpus Christi tradiderint, aut eos ad ecclesiasticam admiserint sepulturam, donec ad arbitrium ordinarii loci satisfecerint, ab officii sui executione decernimus seu declaramus esse suspensos. Adiicentes, ut pœnæ huiusmodi subiaceant omnes, qui tales usurarios absoluerint, aut ad communionem altaris admiserint, siue testamentis aut sepulturæ interfuerint eorumdem. Tabelliones quoque de mutuis & contractibus usurariis, vel in fraudem usurarum initis, instrumenta conficientes, vel recipientes scienter, quibus usurarii pœnis subiaceant ipso facto. Ceterum in recipienda ab usurariis pœnitentibus, de usuris restituendis, cautione prædicta, hanc haberi volumus & obseruari cautelam, ut ante omnia per confessionem usurarii, vel per librum, vel libros rationum eius, aut per testes siue instrumentum, vel aliquo alio modo fiat certa & manifesta, si poterit, receptarum quantitas usurarum, non earum tantum, quæ ab incertis, verum etiam quæ sunt a certis vniuersitatibus & personis extortæ. Si vero id non sit possibile, arbitretur & moderetur quantitatem huiusmodi is, qui ex vigore præsentis constitutionis recepturus fuerit cautionem huiusmodi, secundum rectam

Concil. Tom. 29.

G

conscientiam, ex fama, seu vicinorum testimoniis, aut ex coniecturis aliis verisimilibus informandam. Vbi vero per postas libri vsurarii non apparuerit, per petentem sibi vsuras restitui de vsuris solutis, si petens habuerit instrumenta originalia, vel exemplaria sumpta de originalibus communis ciuitatis, vel loci illius, in quo contractum fuerit debitum mutui recepti ab vsurario, aut alterius obligationis cum illo contractæ, vel cum alio pro eodem, & instrumentum solutionis, seu liberationis, vel confessionis, solutio vsurarum præsumatur & iudicetur: & ipso mutuo, vel obligatione a die contracti debiti seu obligationis, vsque ad diem instrumenti confecti solutionis: & ab illo extorsisse vsuras, tot denarios pro libra singulis mensibus, quot declarare voluerit diocesanus episcopus, aut eius vicarius, vel poenitentiarius, si ipse vsurarius in dicta cautione non declarauit, & dixit quot denarios accipiebat pro libra mensibus singulis. Quando autem solutionis instrumentum aut scriptura non apparuerit, tunc iudicetur, vsuras per sex menses vsurarium extorsisse ab illo, ex illo mutuo, seu obligatione secundum rationem & taxationem prædictam, pro mense quolibet: dummodo appareat per postas libri, vel alio modo legitimo mutuum, vel obligationem fuisse contractam. Quo factò, promittat solenniter, & iuret vsurarius ei qui, vt * permittitur, hanc receperit cautionem curiæ ordinarii loci, vbi vsurarius fuerit, omnium quorum interest vel intererit, nomine, quod ipse, si poterit, per seipsum,

* f. præ-
mittitur,

ANNO
CHRISTI
1317.

vel alium, seu alios, & in præsentia vicarii ordinarii prædicti, vel eius pœnitentarii, vel alterius de curiæ licentia, sine difficultate qualibet, de vsuris a se receptis, & a patre suo, ceterisque personis, quorum hereditas ad ipsum peruenerit, & de aliis male ablati, & illicite acquisitis per vsurariam prauitatem, vsque in quantitatem æstimatam, & etiam maiorem, si de maiore constiterit, satisfaciet eis, a quibus eas ipse, vel illi receperunt, aut eorum heredibus, si potuerint reperiri: & residuum, de quo, cui restitui debeat, non constabit, ordinario, vel vicario, seu pœnitentario ipsius ordinarii libere assignabit, pauperibus erogandum, iuxta ordinarii arbitrium, sine strepitu iudicii, & figura. Et quod nihil dicet, vel allegabit, vel faciet per se, siue per alium, propter quod ipsius curiæ processus, sententiæ, vel præcepta impediantur, aut quomodolibet retardentur circa ipsarum vsurarum & illicite acquisitorum modo prædicto restitutionem: speciali pacto se, & suos heredes, & bona obligans ad prædicta, & renuntians expresse, specialiter & generaliter omnibus exceptionibus, iuribus & defensionibus, secundum libitum, & expressionem recipientis huiusmodi cautionem. Sed pro his attendendis, & restitutione, & assignatione, vt præmittitur, faciendis, obliget omnia bona sua, illa se constituens precario nomine dictæ curiæ possidere: omnimodam licentiam concedens, & liberam potestatem ipsi curiæ, & recipienti cautionem prædictam, pro ea, apprehendendi, distrahendi, & alienandi de ipsius bonis

libere ac impune, auctoritate propria, & contradictione non obstante cuiusquam, quidquid & quantum, & ubi voluerit ipsa curia, vsque ad integram restitutionem & satisfactionem prædictorum. Et eorum occasione renuntiet etiam vsuris, & sibi promissas remittat, ac iuramenta sibi pro eis soluendis, vel non recipiendis, seu repetendis præstita, relaxet, reddat, aut saltem reddere promittat: & iuret, quod libros & quaternos rationum suarum, & instrumenta vsuraria quæ habebit, vel habere poterit, absque dolo vel fraude, diminutione siue subtractione, ordinario, vel eius vicario, seu certo nuntio dabit & consignabit per se vel alios, pro eodem. Assignet etiam pecuniam quam habet, vel faciat depositum, si poterit, ad arbitrium ordinarii, seu vicarii, vel pœnitentarii ipsius: quod quidem in cautione ipsa venire censemus. Damnet etiam heredes suos futuros, sub pœna hereditatis amittendæ, ad eadem faciendæ: ipsi heredes, si præsentis fuerint, eadem se facturos sub pœna & sub religione promittant & iurent. Det præterea, si poterit, pignora, vel saltem fideiussores idoneos, qui ad prædicta eodem modo, & sub eisdem pœnis & tenoribus obligent principaliter se & sua, constituentes se principales debitores in prædictis, renuntiantes epistolæ diui Hadriani, beneficio nouarum constitutionum de fideiussoribus, & omni alii defensionis & iuri, ad arbitrium recipientis cautionem eandem, ex pacto speciali, præstantes simile iuramentum. Hæc autem præcipimus fieri coram sacerdote parochiali, & testi-

ANNO
CHRISTI
1317.

bus fide dignis ac notario publico, de ordinarii, vel vicarii, aut pœnitentarii ipsius mandato, qui recipiat prædictas promissionem & obligationem, renuntiationem & cautionem, & cetera supradicta, de his conficiens instrumentum. Denique cautionem ipsam per singulas ordinariorum diœceses, vbi ordinarius vel eius vicarius præsens non adesset, recipiat rector parochialis ecclesiæ, in qua vsurarius habitabat, vel notarius publicus in sacerdotis defectum, qui infra mensem teneatur hoc denuntiare loci ordinario vel eius vicario. In ciuitate vero nullus omnino absque ordinarii vel vicarii, seu pœnitentarii ipsius licentia speciali, nisi forte parochialis sacerdos, vbi non poterit requiri ad hæc cura ordinarii, superueniente subito casu mortis, de illa recipienda se intromittere præsumat: alioquin pœnam 10. librarum Rauennatum incurrat absque satisfactione debita minime relaxandam. Illos namque, quoad prædicta, declaramus vsurarios manifestos, de quibus per parochiam quam inhabitauerint, vel vbi morerentur, fama fuerit extorsisse vsuras, vel ipsorum confessione, aut per idonea argumenta seu alio modo legitimo apparebit. Constitutionem quoque præsentem omnes parochialium ecclesiarum rectores, etiam si collegiatæ fuerint, habeant, legant & intelligant: vsurariorum pœnas prædictas frequentius in suis ecclesiis publicantes, & suas cautius euitantes, si diuinam & nostram effugere cupiunt ultionem.

RUBRICA XVI.

Quorumdam fraudibus legis præuaricatorum

G iij

occurrere intendentes, qui dum male ablata habent, de quibus ignoratur cui sit restitutio facienda, quæ essent per locorum episcopos aut ipsorum auctoritate inter pauperes provide dispensanda; legant vel legare procurant, male ablatorum prætextu, de illis non facta mentione, aliquam pecuniæ quantitatem per executores seu alios, excluso fraudulenter ordinario episcopo, dispensandam; hoc sacro approbante Concilio statuimus, quod de cetero quælibet persona, quæ restituere seu restitui voluerit aliqua male ablata incerta, siue de quibus, cui facienda sit restitutio, ignoretur, in suo testamento, codicillo vel vltima voluntate expresse dicat & clare, *Relinquo istud vel illud, seu tantum de male ablati incertis, seu restitutione ipsorum*: nec dicat, *relinquo pro remedio animæ meæ, seu parentum meorum*: neque aliquid aliud inseratur, propter quod quæ sunt ipsius male ablata incerta, non plenarie cognoscatur, sub pœna 10. librarum Rauennatum, quas in vsus pauperum conuertendas decernimus. Rectoribus, capellanis ecclesiarum mandantes sub excommunicationis pœna, quod aliquorum vltimis voluntatibus non intersint, seu ordinationibus eorundem, quos sciuerint vel crediderint contra mentem attentare constitutionis huiusmodi, vel in fraudem: & quod exponant infirmis & ipsorum heredibus, vt nisi nominatim & expresse legauerint male ablata incerta restituenda, non habebunt ecclesiasticam sepulturam. Quoslibet vero clericos, religiosos, vel sæculares, qui circa hoc fraudem aliquam procurauerint ob-

ANNO
CHRISTI
1517. seruari, ab ingressu ecclesiæ & participatione sacra-
mentorū suspendimus in his scriptis.

RVBRICA XVII.

Licet ex dictis sanctorū & ex scriptis Conci-
liorū, omnibus seruis Dei venationes cum cani-
bus & auibus sint interdictæ, nonnulli tamen reli-
giosi, sicut fide dignorum relatione accepimus, hoc
minus pensantes, honestatis laxatis habenis, mona-
chali modestia prorsus abiecta, monasterii clau-
strum abhorrentes, sine quo monachus vita carere
describitur, sicut pisces vita carent sine aqua, mo-
re laicorū ipsis intendunt in grauem religionis of-
fensam, opprobrium & scandalum plurimorum.
Volentes igitur prædictorū statui periculoso &
detestabili salubriter occurrere, hoc sacro appro-
bante Concilio, districtius inhibemus religiosīs om-
nibus, cuiuscumque status, conditionis, religionis,
vel ordinationis existant, ne de cetero venari, seu
ad venandum exire præsumant. Si quidem abba-
tes, priores vel præpositi, seu alias administratio-
nes habentes fuerint, per annum ipso facto sint sus-
pensi ab omni administratione, donec ad manda-
tum ordinarii plene satisfecerint. Inferiores vero
sint ineligibiles, & vltimi semper in choro habeantur,
donec ad mandatum abbatis, prioris vel præ-
positi sufficienter pœnitentiam egerint de com-
missis.

RVBRICA XVIII.

Sæculares potestates, seu rectores vel iudices
quorumcumque locorum prouinciæ Rauennatis,
qui clericos per ipsos, seu ipsorum familias cum ar-

mis, vel alias excessisse, & maxime in habitu clericali repertos, detentos retinent, & ad dicecesanum episcopum remittere denegant, requisiti, seu qui clericos ipsos, si eosdem remitti per eos forte contigerit, in scandalum & opprobrium ordinis clericali, tubis præcedentibus & tubantibus, armis apud ipsos inuentis, ad eorum collum appensis, & cum multitudine armatorum, seu alias inhoneste ad eundem transmittunt episcopum: declaramus præsentis auctoritate Concilii, excommunicationis vinculo innodatos, & eorum sententias & processus per ipsos seu auctoritate ipsorum latos & factos, extunc fore censemus inualidos, donec satisfactione præstita, a prædicta excommunicationis sententia per sedem apostolicam dumtaxat absolutionis beneficium meruerint obtinere.

RUBRICA XIX.

Cum nullus pro eodem delicto debeat duplici pœna puniri, statuimus & ordinamus, hoc sacro approbante Concilio, quod si qua alia pœna statuta esset in constitutionibus synodalibus nostris, vel suffraganeorum nostrorum, quam in nostris constitutionibus prouincialibus, vel prædecessorum nostrorum, statutum circa idem factum reperitur, quod altera ipsarum sit contentus loci ordinarius, & vna electa & imposta per ipsum, seu eius vicarium, alteram infligere, seu inflictam exigere non possit.

RUBRICA XX.

Cum inferior superioris legem habeat obseruare, nec eam possit infringere, seu etiam abolere, &
in

ANNO
CHRISTI
1317.

in iure contineatur, quod episcopi plures, vel vnus, non possint concedere indulgentiam vltra numerum quadraginta dierum, excepto in sola ecclesiarum consecratione: quod de vno anno statutum fuit in Concilio Forliuui celebrato per bonæ memoriæ fratrem Bonifacium prædecessorem nostrum, circa prælatos eleemosynarios, sub rubrica de pauperibus alendis, limitamus & reducimus ad numerum 40. dierum, hoc sacro approbante Concilio. Ad hoc diligenter considerantes, quod qui aliis præsumunt, lenitatem cum seueritate miscere debent, & cum subditis misericorditer agere: ita tamen quod honestas & disciplina clericalis non destituatur, aliam nostram constitutionem prouincialem editam & promulgatam per nos in Concilio Argentæ celebrato, positam sub titulo, de ætate & qualitate ordinandorum, duximus moderandam, eodem sacro approbante Concilio statuentes, quod non obstante constitutione prædicta, nos & quilibet episcopus cum suis subditis dispensare possimus, qui contra tenorem & formam dictæ constitutionis ad ordines sunt promoti, vel in futurum promouerentur. Hortamur tamen pro reuerentia Dei dictos dominos episcopos, quod constitutionem ipsam sic salubriter statutam obseruent, & mandent a subditis obseruari, ne per proprias vel alias personas indignas & minus sufficientes ad ordines promoueri contingat: quod solum mens dictæ constitutionis requirit.

RUBRICA XXI.

Item cum negligentia seu contumacia indeuo-
Concil. Tom. 29. H

torum pœna condecienti debeat puniri, & in Concilio Rauennæ per nos celebrato inter alia fuerit statutum, quod capitula ecclesiarum cathedralium quam citius commode possent, obitum suorum episcoporum singulis comprouincialibus episcopis deberent nuntiare: & si super hoc fuerint negligentes vel remissi, hoc sacro approbante Concilio statuimus, quod capitula ipsa infra 10. dies postquam sciuerint suum episcopum defunctum fore, archiepiscopo & singulis suffraganeis teneantur nuntiare: alioquin pœnam 10. librarum Rauennatum ipso facto incurrant, distribuendarum in vsus pios metropolitani arbitrio.

RUBRICA XXII.

Desiderabiliter affectantes in iis per quæ saluti consulitur animarum, humanæ fragilitati, quæ facile declinat ad malum, via salutifera prouidere, auctoritate Dei omnipotentis & beatorum apostolorum Petri & Pauli, ac approbatione huius sacri Concilii, absoluimus, seu absoluendos decernimus omnes & singulos subditos nostros & suffraganeorum nostrorum, & ecclesiæ Rauennatis, qui pœnas aliquas seu pœnam, contentas vel contentam in sacris constitutionibus nostris, seu prædecessorum nostrorum, prouincialibus seu synodalibus nostris, vel suffraganeorum nostrorum, vel qui notam inobedienciæ incurrissent, mandatis nostris seu ordinarii vel vicarii nostri, seu ordinarii eiusdem, non parendo, si contriti confiteantur infra vnius mensis spatium a notitia præsentis, & ad mandata ordinarii, læso secundum formam eccle-

ANNO
CHRISTI
1317.

siæ satisfaciant, seu eius vicarii, eo in remotis agente, vel vicarii capituli vbi ecclesia vacat: super hoc nobis reseruantes auctoritatem plenariam absoluendi & dispensandi, etiam si in constitutione specialiter reseruatur absolutio & dispensatio Concilio prouinciali: eandem auctoritatem concedentes, & specialiter committentes, præsentis auctoritate Concilii, locorum ordinariis, seu eorum vicariis, ipsis in remotis agentibus, & vicariis capituli vbi ecclesia vacat. Hortamur etiam & in Domino obsecramus venerabiles patres & coepiscopos nostros præsentis & absentes, vt pro diuina pietate & reuerentia huius sacri Concilii relaxari faciant quos episcopi vel alii de eorum mandato seu auctoritate detinent carceratos; dummodo scandalum inde non oriatur, ac orationes frequentent seu frequentari mandent in Missis pro pace & contra persecutores ecclesiæ, videlicet orationem, *Ecclesiæ tuæ*, vbi non dicitur oratio, *A cunctis*. Relaxamus quoque eadem auctoritate omnibus & singulis vere pœnitentibus & confessis, qui ad hoc sacrum Concilium accesserunt, vel pro eo laborauerunt, de iniunctis pœnitentiis 40. dies, pro singulis diebus quibus laborauerunt vel laborabunt, vsque ad festum omnium sanctorum inclusiue. Reseruamus insuper nobis, hoc sacro approbante Concilio, arbitrium puniendi & absoluendi, quos de iure possumus, contemptores & transgressores sacrorum Canonum, cuiuscumque ordinis, præminentia, dignitatis vel status existant. Ad hæc, eodem sacro approbante Concilio no-

bis specialiter referuamus auctoritatem & potestatem declarandi, interpretandi, temperandi, seu minuendi dictas prouinciales constitutiones seu pœnas in eis contentas, & super dictis pœnis misericorditer dispensandi cum omnibus & singulis subditis nostris, & suffraganeorum nostrorum, prout qualitas negotiorum & conditio personarum requireret.

ANNO
CHRISTI
1317.

Lectæ & publicatæ fuerunt prædictæ constitutiones per reuerendissimum patrem, dominum R. permissione diuina sanctæ Rauennatis ecclesiæ archiepiscopum, in ecclesia cathedrali Bononiæ, assidentibus venerabilibus patribus & dominis, dominis Huberto Bononiensi, fratre Petro Comaclensi, Petro Foropompiliensi, Ioanne Cæsenate, Guidone Regino, pro se & ecclesia sua, & pro fratre Simone Parmensi episcopo, qui post secundam sessionem, ex rationabili causa se absentans, in omnibus & per omnia commisit vices suas eidem, & consensit omnibus quæ terminantur in ipso Concilio: Rimbardo Imolensi, Guidone Ceruiensi, episcopis, ac procuratoribus fratris Huguizonis Sassenatis, fratris Hugolini Fauentini, Salionis Adriensis, episcoporum absentium: Mutinensi propter infirmitatem se canonicè excufante, seu ordinandis & statuendis pro se & suo clero reuerenter consentiente: procuratoribus archidiaconi & capituli Forliuensis, cum ecclesia ipsa ad præsens pastore vacet; & capitulorum cathedralium ecclesiarum prouinciæ Rauennatis. Præsentibus etiam religiosis & venerabilibus viris, abbatibus, priori-

ANNO
CHRISTI
1117.

bus, præpositis, archipresbyteris, & aliis quampluribus ad Concilium ipsum conuocatis: Huguizone præposito, Catia presbytero, Gerardino subdiacono cardinale, Boninsegna presbytero, & Albertino subdiacono, cantoribus sanctæ Rauennatis ecclesiæ: Guidone sanctorum Fabiani & Sebastiani, Petro sancti Petri in curte, Ioanne sanctæ Euphemie, ecclesiarum rectoribus, conuentus clericorum Rauennæ: fratre Andrea priore sanctæ Pelagiæ de Cremona, vicario ipsius domini archiepiscopi; Conrado archipresbytero Paduano, & quampluribus aliis: sub annis Domini MCCCXVII. indiçtionè xv. die xxvii. Octobris.

RUBRICA XXIII.

Nos Rainaldus permissione diuina, & apostolicæ sedis gratia, sanctæ Rauennatis ecclesiæ archiepiscopus, dudum volentes executioni debitæ demandare constitutionem piæ memoriæ Bonifacii papæ VIII. quam edidit & promulgauit super clausura monialium, & in qua expresse statuit, omnes & singulas moniales, cuiuscumque religionis, status vel conditionis existerent, sub perpetua clausura debere manere, nullique personæ ad eas ingressum patere, inobedienciæ notam ac maledictionem æternam effugere cupientes, easdem moniales, vbi ad nos spectat, mandauimus & fecimus includi, ac quasdam constitutiones addidimus synodales & prouinciales, in quibus omnibus indistinçte tam clericis, quam laicis prohibuimus ingressum monasteriorum, & ad easdem accessum,

sine nostra seu vicarii nostri, vel alias ordinarii loci seu eius vicarii, nobis seu ordinario loci in remotis agentibus, licentia speciali, pœnas pecuniarias, & sententias excommunicationis certo modo in contra facientes promulgantes. Verum quia a pluribus personis fide dignis, maturis & honestate præditis sæpius audiimus, quod dictæ nostræ constitutiones, quas pro salubri remedio animarum intentionis nostræ erat edidisse, ad ruinam & periculum animarum multorum tendere viderentur, cupientes, quantum nobis ex alto concessum est, semper auctore Deo, de salubri remedio animarum saluti consulere: super hæc etiam sollicitati sæpius & requisiti, constitutiones ipsas, auctoritate nobis concessa in Concilio Bononiæ per nos celebrato, declarandi, interpretandi, minuendi, moderandi & mitigandi constitutiones prouinciales nostras & prædecessorum nostrorum, & pœnas in eis insertas, moderamus & declaramus, ac declarando ac mitigando statuimus, quod nullus de cetero pœnas in dictis constitutionibus contentas incurrat pro ingressu monasterii; dummodo locum monialibus pro clausura deputatum per locorum ordinarios non ingrediantur, in quo casu firmæ & illibatæ dictæ constitutiones permaneant. Concedimus etiam, quod quælibet persona, quæ non sit notabiliter suspecta, possit loqui monialibus memoratis, sine metu pœnæ, ad cratem seu fenestram ferream, de licentia abbatissæ, seu priorissæ, vel eius locum tenentis: præsentibus tamen semper duabus ex monialibus ab abbatissa vel

prioriffa, vel earum vicem tenente, vt præmittitur, specialiter deputatis, quæ femper videre poffint & audire forem, feu monialem, ad fenestram vocatam.

R V B R I C A X X I V .

Cum ad præfidentis officium pertineat, exactiones illicitas prohibere, & operantibus de præmio feu mercede condigna iuxta qualitates laborum facere prouideri, & in Concilio dudum per nos Rauennæ celebrato contineatur, vt salaria notariorum & figilliferorum dominorum episcoporum taxarentur & moderarentur, & quam plures querelæ ad nos deuenierint super indebitis extortionibus & oneribus exactis ab eisdem, super hoc que in sacro Concilio per nos nuper Bononiæ celebrato, collatio inter nos & suffraganeos nostros, qui in dicto Concilio interfuerunt, habita fuerit: & cum dictum fuerit debere super hoc prouideri de remedio opportuno; sed quia multitudine negotiorum in dicto Concilio terminandorum occupati, non potuimus plene tunc temporis circa hoc intendere sicut desiderabamus, per præsentem paginam duximus ordinandum, & hortandum dominos episcopos, suffraganeos ecclesiæ Rauennatis, quatenus quilibet eorum in sua curia limitare, taxare, & moderari debeat, ad omne scandalum tollendum, quantum notarii seu scriptores eorum vel officialium ipsorum percipere debeant pro quolibet instrumento seu scriptura publica vel priuata, & quantum sigillifer pro sigillo: Nosque ex potestate nobis in dicto Concilio tra-

dita declarandi constitutiones prouinciales nostras, & prædecessorum nostrorum, & omni modo, quo melius possumus, volentes quantum in nobis est, dictam constitutionem obseruare, & executioni debitæ demandare, ordinamus & taxamus, quod in solutione facienda notariis pro scripturis, & sigilliferis pro sigillo, modus infra scriptus debeat obseruari.

In primis recipere possit notarius de literis citationis simplicibus, seu breuibus, cum registratione 12. denarios Rauennates vel Bononienses, & sigillifer pro sigillo 6. denarios. De literis citatoriis, cum narratione prolixa 2. solidos; & pro sigillo 6. denarios. De citatione per nuntios, sine literis, videlicet pro commissione & relatione 12. denarios. Si vero citarentur duo aut plures, recipere possit duos denarios pro quolibet, vltra dictos 12. denarios. De comparatione seu præsentatione 4. denarios. De consignatione termini, seu prorogatione, 2. denarios pro parte. De licentia, parte absente, 4. denarios. De accusatione contumaciæ, cum protestatione expensarum 6. denarios. De protestatione sine scriptis 6. denarios. De protestatione in scriptis, si fuerit prolixa, soluatur ad modum folii registri, sicut infra continetur, in simplici copia. De oblatione libelli 3. denarios. De exceptionibus in scriptis 3. denarios pro qualibet, vel aliter ad modum registri. De replicationibus recipiat idem. De litis contestatione & iuramento, a qualibet parte 12. denarios. De registratione libelli recipiat ab actore tantum, quantum pro registro, in simplici copia, vt
supra.

ANNO
 CHRISTI
 1317.

supra. De petitionibus, pro vnaquaque recipiat a ponente 3. denarios, & a respondente 1. denarium. De articulis recipiat ab exhibente, ad modum registri, vt supra. De copia articulorum, recipiat tantundem. De testibus, pro examinatione & scriptura, de quibus folio continente ad minus 25. lineas pro pagina, & 12. dictiones pro linea, quæ est forma registri, 2. solidos. De copia in publica forma, tantundem. De simplici copia 16. denarios. De registratione instrumentorum, & aliorum productorum, recipiat ad modum folii registri. De simplici copia, vt supra continetur, 16. denarios. Si instrumenta & alia producta registrari non contingat ex causa, tunc de scriptura, seu annotatione, sicut sunt producta, pro quolibet instrumento 4. denarios. De conclusione in causa a qualibet parte 16. denarios. De exhibitione suspectorum & confidentium, & assumptione sapientium ad consulendū, a qualibet parte 6. denarios. De articulo quæstionis, super quo debeat consuli, si formabitur, pro parte qualibet 12. denarios, & pro sigillo 10. denarios. De sententia definitiua lata ex causa pecuniaria, vel more ciuili, quæ æstimationem recipiat, recipiat pro prima libra 2. solidos, & pro singulis libris, vsque ad 10. libras, 12. denarios, pro libris & abinde supra, vsque ad quinquaginta libras, vltra dictam taxationem, 3. denarios pro libris. Vltra vero dictas quantitates, vsque ad centum, 2. denarios, pro libris, & abinde supra 1. denarium, pro libra qualibet, vltra omnes prædictas taxationes, & pro sigillo pendente, si fuerit pendens, 6. solidos ad plus: si non fuerit pendens, 2.

solidos Bononiæ. De interlocutoria, 2. solidos, vel plus, vel minus, arbitrio iudicantis: pro sigillo pendente, 2. solidos; & pro non pendente 12. denarios. Item si appelletur ab ea, tantumdem recipiat: si detur in forma publica, & idem de sigillo, vt in proximo. De appellatione viua voce a definitiua sententia 6. denarios. De appellatione in scriptis oblata recipiat ad modum registri, in simplici copia: & si fiat in publica, recipiat tantum, quantum habuerit de sententia. De sigillo solvatur vt pro sententia definitiua. Pro sententia super iure decimarum, vel patronatus, si super eo consilium habeatur, recipiat notarius quartam partem eius quod consultori. Si autem super causa matrimoniali etiam requiratur consilium, vel super præmissis, vel consimilibus, consilium non haberetur, iudex arbitretur, pensatis statu, conditionibus & facultatibus personarum, & qualitate causarum, prout æquum & iustum videbitur, religioni & pauperibus compatiendo.

De solutionibus quæ occurrunt circa collationes beneficiorum in primis, si ponatur edictum de rectoria capellæ ruralis vel urbanæ, pro scriptura, commissione & relatione, 3. solidos, pro sigillo 12. denarios. Pro instrumento, confirmatione, collatione, seu inuestitura eiusdem 30. solidos: considerata tamen qualitate ipsius beneficii, & pro sigillo 2. solidos. Si edictum ponatur pro archipresbyteratu, vel alia dignitate seu personatu sæculari, 4. solidos, pro sigillo 12. denarios, pro instrumento confirmationis eiusdem 3. libras, pro sigillo 6. solidos. Si

ANNO
 CHRISTI
 1517.

ponatur edictum de prioratu, seu de abbazia 5. solidos, pro sigillo 2. solidos. Pro instrumento confirmationis eiusdem 8. libras: pro sigillo 10. solidos. Si de episcopatu ponatur edictum, 10. solidos, & pro sigillo 3. solidos. Pro instrumento confirmationis eiusdem 25. libras, pro sigillo 20. solidos. Si autem collationes, confirmationes vel inuestituras huiusmodi, seu causæ eorum alteri committere contingat, ad petitionem partis, vel partium, tunc solvatur notario de commissione tertia pars eius quod taxatum est: vt nihilo minus taxatio prædicta solvatur notario pro confirmatione. Si autem sponte, seu ex arbitrio committentis fiat commissio, tunc tertia pars, quæ dabitur notario pro commissione, computetur in salario supra taxato notario scribenti dictam commissionem: & detur pro sigillo id quod supra taxatum est. Si autem solam audientiam & comminationem causæ committi contingat, solvatur pro commissione duplum eius quod datum fuerit pro edicto. Si autem certum, vel certos articulos committi contingat, solvetur quod taxatum est pro edicto, & tantumdem pro sigillo. De commissione appellationis 10. solidos, pro sigillo pendente 2. solidos, vel 12. denarios. De literis quæstorum 20. solidos, pro sigillo pendente 3. solidos, alias 2. solidos. De dispensationibus beneficiorum, ætatis vel ordinum, 15. solidos, pro sigillo pendente 4. solidos, alias 12. denarios. De licentia absentandi, seu non residendi, 10. solidos, pro sigillo 12. denarios. Pro litera præsentatoria & testificatoria ad ordines 8. solidos, pro sigillo

lo 6. denarios. De literis seu instrumentis ordinum
3. solidos, pro sigillo 12. denarios. Et si aliquis ca-
sus contingeret, qui non videretur in præmis-
sis expressus, fiat taxatio eius & reductio, seu re-
strictio ad arbitrium boni viri secundum formam
registri, vt præmittitur, vel alias, prout æquita-
ti & * moderatori dominorum episcoporum, vel ^{*f. mod.}
eorumdem vicariis videbitur conuenire, om- ^{rationi}
nium semper æquitate librata: & quicumque hoc
directe & fideliter obseruauerit, tamquam fidelis
seruus Domini, mereatur præmium vitæ æternæ:
cogitans quod quidquid recipiet cum taxatione,
moderatione & restrictione prædictis, iuste reci-
piet, & licite poterit retinere, & sine aliquo con-
scientiæ remorsu. Contra vero facientes noue-
rint se plecti debere, etiam pœna in constitutio-
nibus comprehensa. Et vt hæc omnibus nota fiant,
in albo fistilo describantur, seu clarius in membra-
na, in loco vbi ius redditur, affigantur, in singulis
prætoriiis, vbi ius redditur in curiis episcoporum.

Et ego Rainaldus permissione diuina & apostolicæ sedis gratia
archiepiscopus, subscripsi.

LECTÆ & publicatæ fuerunt supradictæ constitutio-
nes & statuta dicti domini archiepiscopi Rauennatis
in clero ciuitatis Mutinensis conuocato in episcopali pala-
tio Mutinæ per discretum & sapientem virum dominum
Floriamontem generalem vicarium venerabilis patris
domini Bonincotri episcopi Mutinensis, de præcepto &
mandato dicti domini episcopi, de verbo ad verbum, in
millesimo trecentesimo decimo octauo a natiuitate,
indictione prima, die Iouis 29. Decembris, in præsentia
domini Iacobi Saraceni, domini Bernabei de Boschet-
tis, domini Bei de Luca, canonicorum ecclesiæ Mu-
tinenfis; domini Ioannis præpositi de Limiole, domini